

רשות הרבים – אדם הוא לא אי

בבא בתרא כז

מתני' אילן שהיה נוטה לרשות הרבים, קוצץ כדי שיהא גמל עובר – ורוכבו

בבא בתרא ס (סוף פרק חזקת הבתים, אחרי פרק לא יחפור)

רבי ינאי הנה ליה אילן הנוטה לרשות הרבים. הנה החזא גברא דהנה ליה נמי אילן הנוטה לרשות הרבים, אהו בני רשות הרבים הו קא מעבבי עילויה.

משום דריש לקיש, דאמר: "התקוששו וקוששו" – קשוט עצמו ואחר כך קשוט אחרים.

שבת ו' א: ט"ז-י"ב

תנו רבנן, ארבע רשויות לשבת: רשות היחיד, ורשות הרבים, וכרמלית, ומקום פטור.

קמא נ' בלא יסקל אדם מרשותו לרשות הרבים

מעשה באדם אחד שהיה מסקל מרשותו לרה"ר, ומצאו חסיד אחד, אמר לו: "ריקה! מפני מה אתה מסקל מרשות שאינה שלך לרשות שלך?" לגלג עליו.

לימים נצרך למכור שדהו והיה מהלך באותו רה"ר ונכשל באותן אבנים אמר: יפה אמר לי אותו חסיד: "מפני מה אתה מסקל מרשות שאינה שלך לרשות שלך?"

בבא בתרא כ"ז

פי אהא רבין אמר רבי יוחנן: אהד אילן הסמוך למיץ, ואהד אילן הנוטה – מביא וקורא; שעל מנת כן הנחיל יהושע לישראל את הארץ.

הקדמה לתקנות יהושע בן נון (הרב דב ברקוביץ, הדף היומי, מסכת בבא קמא – דף פ"א, מוסף שבת מקור ראשון יז' אדר תשס"ט)

"עשרה התנאים" שהגמרא מייחסת ליהושע בן נון עוסקים בעיקר בשינוי הדרמטי המתחולל בחיי העם במעבר משנים של שהייה במדבר אל אתגרי ריבונות והישרדות כלכלית בארצו. קיים חשש אמיתי שדווקא צרכי פרנסה מעיקים ובניין נחלות, כל אחד במשפחתו ובשבטו, יביאו לפירוד בין מי ששכן עד עתה במחנה אחד סביב משכן ה'. "תקנות יהושע" קובעות שיחד עם חלוקת הארץ לנחלות פרטיות יש חובה לשמור על יסוד השותפות הבסיסית של העם הנחלת הכלל שבארץ המיוחלת.

מדרש תנחומא, קדושים ח'

כִּי תִבְּאוּ אֶל הָאָרֶץ וְנִטְעַתֶּם. אָמַר לָהֶם הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל, אַף עַל פִּי שֶׁתִּמְצְאוּ אוֹתָהּ מְלָאָה כָּל טוֹב, לֹא תֵאמְרוּ נִשֵּׁב וְלֹא נָטַע, אֲלֵא הוּוּ זְהִירִין בְּנִטְעוֹת, שֶׁנֶּאֱמַר: וְנִטְעַתֶּם כָּל עֵץ מֵאֵכָל. כָּשֵׁם שֶׁנִּכְנָסְתֶּם וּמִצְאֶתֶם נִטְעוֹת שֶׁנָּטְעוּ אַחֲרֵיכֶם, אַף אַתֶּם הָיוּ נִטְעִים לְבָנֵיכֶם. שֶׁלֹּא יֵאמָר אָדָם, אֲנִי זָקֵן, כִּמְהָ שָׁנִים אֲנִי חַי, מָה אֲנִי עוֹמֵד מִתְיַגֵּעַ לְאַחֲרֵיכֶם, לְמַחֵר אֲנִי מוֹת.

למי שייכת רשות הרבים? / במבני שלג ארץ אחרת, 29 (2005)

כשהיינו ילדים, היס היה שייך לכולם: כל אחד יכול היה לגשת אל החוף ולהשתכשך בין הגלים. כשהיינו ילדים, הפרסומות הופיעו בין דפי העיתונים ומעל גלי האתר. את הקונים הפוטנציאליים נהוג היה לפתות באמצעות חלונות ראויה יפים ומסוגננים, שהוצגו בהם מוצרים המיועדים למכירה. הרחובות, הבניינים, הגינות ואתרי הבילוי היו נקיים מפרסומות. [...] וזו אינה רק נוסטלגיה דביקה. לאט, לאט ביום אחד, השתנה הנוף. כמעט בלי שנשים לב, מישחו תחם את היס. מישחו גֶּדֶר לו חוף פרטי. מישחו ארגון לעצמו חוף, שאפשר להיכנס אליו רק תמורת תשלום. מישחו אחר קיבל זיכיון לכביש פרטי. בלי שנשים לב, הפרסומות השתלטו על הכבישים, על המדרכות, על החלונות, על הבניינים, על תחנות הדלק, על הגינות, על המסיבות הציבוריות; [...] האנטנות של החברות הסלולריות היו לחלק בלתי נפרד מן הנוף העירוני; והנוף העירוני - לשבוי בידי גורמים כלכליים, בעיקר נדל"ניים. הבעיה היחידה שמעוררות כל ההתרחשויות האלה היא שלא שאלו אותנו, את הציבור, אם אנחנו מסכימים. החליטו בשבילנו. וכך, בלי לשאול אותנו לדעתנו, השתלטו על רכוש ועל זכויות שהם שלנו - של הרבים, של הקולקטיב, של הציבור.

יקרא רבה ד'

תָּנִי חֲזָקָה (ירמיה נ, יז): שֶׁהַ פְּזוּרָה יִשְׂרָאֵל, נִמְשְׁלוּ יִשְׂרָאֵל לְשָׁה, מָה שֶׁהַ הִזָּה לֹקָה עַל רֹאשׁוֹ אוֹ בְּאֶחָד מֵאֲבָרָיו וְכָל אֲבָרָיו מְרֻגְשִׁין, כִּי הוּא יִשְׂרָאֵל, אֶחָד מֵהֶן חוֹטֵא וְכָל מְרֻגְשִׁין, (במדבר טז, כב): ...תָּנִי רַבִּי שֶׁמַּעוֹן בֶּן יוֹחָאִי, מְשַׁל לְבָנֵי אָדָם שֶׁהָיוּ יוֹשְׁבֵין בְּסָפִינָה נָטַל אֶחָד מֵהֶן מִקֹּדֶם וְהִתְחִיל קוֹדֵם תַּחְתָּיו, אָמְרוּ לוֹ חֲבֵרָיו מָה אַתָּה יוֹשֵׁב וְעוֹשֶׂה, אָמַר לָהֶם מָה אֶכְפֵּת לָכֶם לֹא תַחְתִּי אֲנִי קוֹדֵם, אָמְרוּ לוֹ שֶׁהַמִּים עוֹלִין וּמַצִּיפִין עָלֵינוּ אֶת הַסָּפִינָה.